

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 13/2004 rd

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2003

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen sände den 15 april 2004 en berättelse om regeringens åtgärder under år 2003 (B 1/2004 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Jarmo Vaittinen, avdelningschef Matti Aho, lantbruksråd Matti Hannula, lantbruksråd Esko Juvonen, äldre regeringssekreterare Kari Valonen, överinspektör Kirsi Hei-

nonen och överinspektör Juha Mantila, jord- och skogsbruksministeriet

- lagstiftningsråd Sten Palmgren, justitieministeriet
- överinspektör Monica Melén-Paaso, undervisningsministeriet
- konsultativ tjänsteman Marja Leskinen, Justitiekanslersämbetet
- länsveterinär Riitta Heuru, länsstyrelsen i Västra Finlands län
- dekan Hannu Saloniemi, Helsingfors universitet, veterinärmedicinska fakulteten.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Grundlagen i relation till EU-förordningar

Jord- och skogsbruksutskottet har flera gånger tagit upp frågan hur EU-rättsakter, i synnerhet förordningarna, ska bedömas i relation till Finlands grundlag i den nationella beredningen. I sitt utlåtande om statsrådets skrivelse med anledning av ett förslag till rådets förordning om ändring av förordningen (EG) nr 2100/94 om gemenskapens växtförädlarrätt (JsUU 9/2004 rd — U 21/2004 rd) påpekade utskottet att konsekvenserna med avseende på vår konstitution bör utredas redan när Finlands ståndpunkt till aktuella ändringar av EG:s rättsakter förbereds.

När Finland gick med i Europeiska unionen överfördes en del av den lagstiftande makten till EU:s institutioner, påpekar utskottet. Därför ändrades Finlands konstitution för att riksdagen skulle kunna medverka vid beredningen av gemenskapens rättsakter. Enligt 96 § i grundlagen behandlar riksdagen förslag till sådana rättsakter, fördrag eller andra åtgärder som det fattas beslut om inom Europeiska unionen och som annars enligt grundlagen skulle falla inom riksdagens behörighet. Kort sagt innebär detta att riksdagen ska ha möjlighet att behandla de frågor som skulle ingå i riksdagens behörighet om Finland inte var EU-medlem.

Enligt 94 § i grundlagen krävs riksdagens godkännande för fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande. Om en internationell förpliktelse gäller grundlagen ska riksdagen, utan att förslaget lämnas vilande, godkänna det med ett beslut som har fattas med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna (95 § 2 mom. i grundlagen). Finland kan således inte anta EU-förordningar i vanlig lagstiftningsordning om de av en eller annan orsak kan anses stå i strid med Finlands grundlag.

Frågan om förhållandet mellan EU-rättsakter och grundlagen kan bli aktuell redan när befogenhetsfördelningen mellan unionen och medlemsstaterna bedöms i någon fråga. I utredningen sägs att de förberedande organen, särskilt rättsliga sektionen inom statsrådets kommitté för EU-ärenden, regelbundet undersöker hur föreslagna rättsakter förhåller sig till EU:s behörighet. Syftet är att bevaka att förslaget inte överskrider EU:s behörighet. Å andra sidan kan frågan om EU-rättsakernas förhållande till grundlagen bli aktuell när de materiella bestämmelserna i ett förslag till en rättsakt som ingår i EU:s kompetens har beröringspunkter med de grundläggande fri- och rättigheterna som gör att förslaget också måste bedömas med avseende på Finlands grundlag. Då kan det hända att ett förslag till rättsakt strider mot grundlagsutskottets tolkningspraxis. *Utskottet anser att den finländska delegationen i dessa fall ska ta upp frågan på ett tillräckligt tidigt stadium av behandlingen i EU. Om det råder en uppenbar konflikt mellan ett förslag till rättsakt och grundlagen bör Finland lämna in ett förbehåll och inte anta förslaget.*

Med hänvisning till det ovanstående anser utskottet det nödvändigt att det i anvisningarna för beredningen av EU-ärenden tillräckligt tydligt sägs ut att de förberedande dokumenten till rättsakter i förekommande fall också måste innehålla en bedömning av förslaget med avseende på Finlands konstitution. Framför allt i de så

kallade E- och U-skrivelserna bör riksdagen, om det är nödvändigt, göras uppmärksam på eventuella konstitutionella problem.

I den nationella beredningen är det dessutom viktigt att EU-ärenden föreläggs riksdagen så snabbt som möjligt. Därför får en bedömning av rättsaktsförslagets kopplingar till grundlagen inte resultera i att det drar ut på tiden alltför mycket innan handlingarna skickas till riksdagen. Den springande punkten är att riksdagen görs uppmärksam på eventuella problem i förslagen. Därefter kan det föredragande ministeriet fortsätta att utreda de konstitutionella frågorna samtidigt som det behöriga utskottet i riksdagen hör sakkunniga och i förekommande fall ber grundlagsutskottet komma med en konstitutionell bedömning.

Bristen på veterinära tjänster, särskilt på landsbygden

Utskottet påpekar att det finns alltför få veterinärer i vårt land, särskilt på landsbygden. Bristen på veterinärer är en av de största orsakerna till att kommunala veterinärstjänster inte kan tillsättas. Antalet sökande varierar visserligen från region till region och bland annat kraven på språkfärdigheter är en faktor som gör att kustregionerna går miste om sökande. De största problemen är dock att det är mycket svårt att få veterinärsvikarier och att ordna med veterinärjour. I en del av veterinärjourerna ingår bara tre veterinärer. Därför är jourerna på vardagar, nätter och veckoslut tunga. Helst bör det ingå 4—5 veterinärer i jourerna. Det råder också brist på veterinärer på mottagningarna för keldjur, inom statsförvaltningen, bland besiktningsveterinärerna och i forskningen och undervisningen inom veterinärmedicin.

De grundläggande veterinärstudierna omfattar sex år. Ända sedan 1991 då 48 nya studerande inledde sina studier har antalet nybörjare ganska konstant legat på samma nivå. På 2000-talet har nybörjarna varit 51—54 per år. Också veterinärmedicinska fakulteten har gång på gång påpekat bristen på veterinärer inom olika områden i vårt land och föreslagit en större intagning

till fakulteten. I dagsläget byggs veterinärutbildningen ut hela tiden i de övriga nordiska länderna. I relation till folkmängden har Finland det klart lägsta antalet veterinärstuderande i hela Europa.

Också flera arbetsgrupper vid undervisningsministeriet har i sina promemorior ansett att det behövs 65—70 nya veterinärstuderande per år. Samtidigt har behovet av större lärarresurser lyfts fram. Fakultetens nya lokaler på Viks universitetsområde medger ett ökat antal studerande redan nästa år, förutsatt att byggarbetet med veterinärmedicinska fakulteten och djursjukhuset kommer i gång så snabbt som möjligt i enlighet med de färdiga planerna. Fakulteten har aviserat vilja att öka nybörjarantalet om ökningen kan finansieras med ett likadant finansieringsprogram som det nuvarande kompletteringsprogrammet för läkarutbildningen.

En utbyggnad av veterinärutbildningen stärker också samhällsekonomin. Finland behöver välutbildade människor inom husdjursavels-, livsmedels- och läkemedelsindustrin och inom forskningen, likaså inom föreningar och på mottagningar för tävlingsdjur. Det är viktigt både för människor och för djurs välfärd och hälsa.

Den 24 februari 2000 beslutade statsrådet att den enda veterinärmedicinska fakulteten i vårt land fortsätter i Helsingfors och flyttar in i nya lokaler i Vik, där en stor del av fakulteten redan är inrymd. I den sista etappen av byggprojektet

har emellertid många av de planerade lokalerna fallit bort. Bland dem märks särskilt hästsjukhuset som enligt de gällande besluten inte alls kommer att byggas. Utskottet påpekar särskilt att veterinärutbildningen i vårt land måste uppfylla kraven i EU:s rättsakter. Ett akademiskt hästsjukhus är ett måste inom veterinärutbildningen. En bristfällig utbildning utan ett adekvat hästsjukhus vore ett allvarligt hot mot den höga kvaliteten på den nuvarande utbildningen och innebär att veterinärer inte längre kan legitimeras i Finland. Dessutom skulle det bli ännu svårare att få tillgång till högkvalitativa veterinärtjänster i Finland.

Uttalanden i berättelsen

Enligt utskottet kan följande uttalanden strykas i regeringens berättelse:

— Ändring av lagen om fiske och fiskeövervakning (RP 68/1997 rd, jord- och skogsbruksutskottet)

— Hobbyverksamhet med husdjur (RP 138/2001 rd, jord- och skogsbruksutskottet).

Utlåtande

Jord- och skogsbruksutskottet anför

att grundlagsutskottet bör beakta det som sägs ovan då det utarbetar sitt betänkande.

JsUU 13/2004 rd — B 1/2004 rd

Helsingfors den 17 september 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Sirkka-Liisa Anttila /cent
vordf. Harry Wallin /sd
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Matti Kauppila /vänst
Esko Kiviranta /cent
Katri Komi /cent
Esa Lahtela /sd

Minna Lintonen /sd
Eero Lämsä /cent
Erkki Pulliainen /gröna
Kimmo Tiilikainen /cent
Pekka Vilkuna /cent
Lasse Virén /saml
ers. Klaus Pentti /cent
Unto Valpas /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.